

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

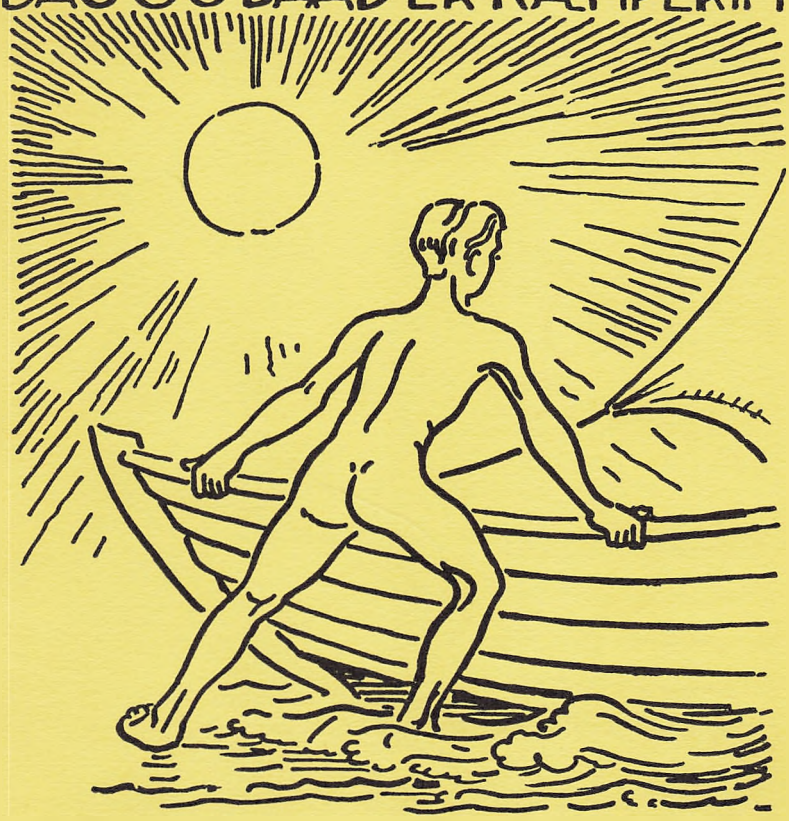
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

H

12

GLÅMSBIERG FRI- OG EFTERSKOLES ÅRSSKRIFT

DAG OG DAAD ER KÆMPERIM

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1 9 5 7

Statens pædagogiske Studiesamling
København

GLAMSBJERG FRI- OG EFTERSKOLES

ÅRSSKRIFT

Dag og dåd er kæmperim

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1957

INDHOLD

Frode Jørgensen: Vi mødtes så unge	3
Gunnar Olsen: De unge år	4
Poul Jørgensen: Lidt om undervisning	11
E. Jacobsen: Hverdag i Sydslesvig	16
Niels Klottrup: Vind, vand og en båd	20
Poul A. Jørgensen: I nåde – uden pension	24
Holger Berg Olsen: En menigs syn på militæret	26
Gunnar Olsen: Mindeord	29
Ellen Margrethe Hansen: Derovrefra	31
Poul Jørgensen: Nyt om gamle elever	34
Marie Olsen: Fra november til november	39
Noter	50
Efterskolen 1956–57	52
Eksamensholdet 1957	55
Hilsener	57
Bestyrelsen for elevforeningen	58
Oplysninger – elevmødet	58
Regnskab	59

*Vi mødtes så unge som drenge med håb
om skægvækstens snarlige komme,
som piger med tanker og bryster i knop
og hastige teenager-domme.*

*Vi fik en besynderlig lærdom om alt
i afmålte doser at passe.
Vi lærte at kro os med fremmede ord,
og senere blev vi en klasse.*

*Vi blev til et samfund, hvor hver havde ret,
og ingen blev hængende ude,
så voksed' vi roligt to samfulde år
bag klassens den malede rude.*

*En tak til jer alle for dage, hvorfra
jeg intet behøver at glemme,
en tak fra os alle til skolen, hvori
vi kunne vort hamskifte gemme.*

Frode Jørgensen (eks. 50).

De unge år

Hver alder i menneskelivet byder på sine oplevelser og har sin egen indstilling over for tilværelsen. Hvad der er naturligt for et menneske i een livsalder, kan virke ganske unaturligt i en anden livsperiode. Vi ser med smil de små børn danse og hoppe af glæde og klappe i hænderne, og vi synes, at det klæder dem ganske fortryllende. Det er en måde at reagere på, der naturligt hører med til deres alder. Hvis vi andre, når vi er nået op omkring de halvtreds, ville bære os ad på samme måde, er det ikke sikkert, at det ville virke særligt fortryllende. De fleste ville nok tænke: den gamle nar! For vi skulle jo for længst være *vokset fra* at opføre os sådan.

Ja, netop vokset fra. Livet igennem er der bestandig noget, vi vokser fra, noget, der ikke længere passer sig for os, noget, vi ikke mere kan indlade os på uden at blive anset for at være barnagtige. Og vi udbryder indigneret over for dem, der opfører sig barnagtigt: »Du bliver da heller aldrig klogere!«

Der kan være noget uhyre vemodigt i at vokse fra de forskellige livsperioder, ja, nogen kan aldrig helt forsones sig dermed. Men det er dog ellers sådan, at hvert nyt livsafsnit, et menneske træder ind i, har sit at byde på.

Vi plejer at regne med fire sådanne livsperioder, selv om det er en meget stærk forenkling af tilværelsen, vi gør os skyldige i, når vi kun regner med fire perioder: barndommen, ungdommen, manddommen og alderdommen. Vi ved godt, at der er overgangsperioder, således at f. eks. mellem barndom og ungdom ligger for drengenes vedkommende lømmelalderen, for pigernes tøjsealderen. Disse to perioder er de vanskeligste i et menneske-

liv. Når man er i den alder, er man direkte ubehagelig for sine omgivelser og har det alt andet end rart med sig selv. Hvad man end kan ønske sig tilbage til – og mange ser jo på deres tidligere tilværelse som »det tabte paradys« – tror jeg dog ikke, at nogen ville finde på at ønske sig tilbage til lømmel- eller tøs-alderen, der så træffende er karakteriseret ved, at det er den tid af ens liv, hvor man er »for stor til at græde og for lille til at bande«.

Det er ikke ligefrem de kønneste navne, man har givet overgangsalderen mellem barn og voksen. En lømmel og en tøs, ja, navnene er jo direkte skældsord, selv om de ikke ligefrem anvendes sådan i denne forbindelse. Forøvrigt opfører drenge og piger sig ikke meget forskelligt i denne alder.

Lømmelen, hvordan er han? Skramlende og skrumlende, med de alt for lange håndled ud af de alt for korte ærmer. Brovtende og pralende udadtil, men til gengæld genert og sårbar indadtil. Alene stemmen viser, hvordan det står til, som den svinger fra den dybeste bas til den højeste diskant, komisk for alle andre end netop stemmens ejermand. Det er indlysende, at det er generende, når man gerne vil optræde som 100 pct. mandfolk, og så netop i det allermest afgørende øjeblik slår stemmen om til en skingrende diskant, sådan nærmest med tøsklang. På de vilkår er det ikke nemt at spille sheik, især ikke når alle filipenserne samtidig blomstrer i deres vildeste flor.

Og tøsén? Hvordan er da hun? Ustandseltigt fnisende og fjan-tende, rigtig i pjattehjørnet. Til yngre brødrés forargelse af og til vældig i gang med at »spille dame« – men det holder ikke ret længe ad gangen, og så kan brødrene igen spare sig at sige: pu-ha!

Men hun er stærkt interesseret i sit eget ydre, selv om hun i reglen langt fra er tilfreds med det, spejlet fortæller hende. Man siger ganske vist, at spejlet lyver; men hende fortæller det nu i stedet alt for mange sandheder om en alt for kantet krop, om noget tøj, der er mest tilbøjelig til at hænge som et fugle-skræmsel på en bønnestage. Også hun er kejtet og genert, rød i hovedet ved den mindste foranledning, klam i hænderne og alt

det der. Og det er netop den ulyksalige usikkerhedstilstand, som hun forsøger at skjule ved sit opstente væsen, ved sit pjankeri og sin næsvished, ved sin påtagne overlegenhed, akkurat som lømmelen stiver sig af ved sit overdrevne plereri.

Hvor længe den periode varer? Det er yderst forskelligt. For nogle er den overstået på nogle få uger, hos andre varer den i årevis, ja, man kunne fristes til at sige, at der er dem, der aldrig slipper ud deraf. Og disse sidste lærer måske til sidst selv at befinde sig godt derunder, men det er der bestemt heller ingen andre, der gør.

Mon der ikke med disse linjer om overgangsårene er gjort rede for, at vi slipper alt for let om ved det ved blot at inddele et menneskes tilværelse i fire hovedafsnit. Mellemprioderne er ikke mindre vigtige, det er i alt fald i dem, at den voldsomste udvikling foregår, og det er derfor forkert, når de som oftest overses eller i alt fald betragtes som nødvendige onder, der hurtigst muligt må overstås. Der er ingen livsperiode, hvor man har mere brug for hjælp og forståelse, og ingen tid, hvor man finder mindre forståelse og mindre hjælpsomhed hos de voksne. Det videste, de i almindelighed kan strække sig til, er at lade sådan en ung mand eller pige forstå, at blandt de voksne hører de nu ialtfald slet ikke hjemme.

Nu er der dog tilsyneladende ved at ske en ændring på dette felt, desværre ikke på nogen særlig tiltalende måde. Fra 1900 til 1950 har man talt om det 20. århundrede som barnets århundrede; det ser nu ud til, at fra 1950–1999 skal det 20. århundrede være lømmel- og tøjsealderens århundrede. Mon ikke de fleste har lagt mærke til et nyt udtryk, der er dukket op, naturligvis amerikansk, det er jo det eneste, der duer for tiden. Det er ordet *teenager*, jeg tænker på. Teenager, ja, det kan næppe slås op i en ordbog eller et leksikon, for det er en sproglig nydannelse, der er tale om. Men det betyder altså et ungt menneske, der befinder sig i alderen ca. 12 til 18–19 år, d. v. s. en af dem, der hidtil så nogenlunde har været overset af alle andre. Nu er der ikke en avis med respekt for sig selv, uden at den indeholder artikler om teenageren, om denne alders interesser, klæder, fri-

sure, selskabelighed o. s. v. Der er oven i købet udkommet en bog om teenagerens problemer; jeg har kun kigget i bogen, ikke læst den, men det har dog været tilstrækkeligt til at blive klar over, at det er tøjsealderen, man er interesseret i, de kære lømler kan foreløbig klare sig selv, hvad de nu for resten ikke skal være så kede af. For størsteparten af den interesse, man er i stand til at ofre teenageren, er af rent forretningsmæssig art, en åbenlys spekulation i, at denne aldersklasse er specielt dygtig til at plage sig de ting, de ønsker, til hos far og mor. Altså: laver man klædningsstykker og andet udstyr, som man gennem reklame af den mest pågående art får bildt teenageren ind, at det er det eneste, hun kan være bekendt at gå med, ja, så er salget på forhånd sikret. Der ligger ondartet udnyttelse af psykologisk viden bag den kampagne, der er sat i gang for at ensrette teenageren.

Den pludselige og kunstigt opstemte interesse for teenageren kan kun i den form, den har fået, tjene til at give unge i den alder ganske forskruede ideer om sig selv.

Enhver kan indse det uheldige i, om disse unge kun skal møde en forretningsbetonet interesse. Men sådan er det da heldigvis heller ikke. Lad mig nævne to »områder«, hvorfra der strømmer velvilje og hjælpsomhed imod dem, ja, hvor man faktisk står med åbne arme for at tage imod dem.

Først er der de mange ungdomsforeninger, der netop gerne lukker sådanne ind i deres kredse. Man kan vist sige, at det er ungdomsorganisationernes allerfornemste opgave at få trukket de ganske unge, der føler sig rodløse og hjemløse, som hverken er børn eller voksne, med ind i arbejdet, så de får et tilholdssted, et ståsted midt i alt det meget, der bryder og gærer i dem selv.

Netop ved at der i ungdomsforeningerne findes nogle af de lidt ældre unge, der ikke har deres egen lømmel- eller tøjsealder på større afstand, end at de kan huske, hvor man i den alder tørster efter et venligt ord, netop det giver foreningerne muligheder, når det gælder at tage vel mod de helt unge.

Som det andet område vil jeg nævne ungdomsskolerne ud over landet, hvor man vinter og sommer tager mod store flokke af unge, hvoraf vel mange for første gang i deres liv skal hjemme

fra. Disse ungdomsskolars betydning kan måles ved den hjælp, de yder de unge til at klare de vanskelige overgangsår. Og det er ingen let opgave.

Den løses på ingen måde ved bare at prædike for dem. Det er Storm P., der meget rigtigt har sagt: »Jo længere man prædiker for ungdommen, jo ældre bliver den, og så er det for sent«. Nej, der må helt andre ting til, og det, der først og fremmest er brug for, er *den udstrakte hånd*, det, at vi møder de unge med forståelse og vilje til at hjælpe, i stedet for bare at stille sig dømmende og afvisende op.

Det er vor lokale digter, Ambrosius Stub, der i et lille vers har sagt de kloge ord:

Vel født er vel en trøst,
men bedre vel opdragen,
vel gift er livets lyst,
vel død er hele sagen.

Uden at komme nærmere ind på digtets samlede mening må det være tilladt at understrege ordene: *men bedre vel opdragen*. Og spørger man så, hvad det er, der opdrager stærkest i de ganske unge år, bliver svaret uden tvivl dette: det er kammeratskabet, det er samværet med de gode kammerater, det er i ganske særlig grad mulighederne for at kappes med de bedste.

Jeg nævnte indledningsvis, at der kunne være en vis vemod forbundet med dette at vokse fra det ene livsafsnit efter det andet. Og det er rigtigt! Den tid, der er borte, kommer jo ikke tilbage, og det kan være vemodigt nok. Kaj Munk, der trods sin tidlige død nåede at skrive første del af sine erindringer, den del, der angår barndommen og ungdommen, har kaldt sin erindringsbog: Foråret så sagte kommer. Det er en meget smuk titel, der netop angiver indholdet. Foråret er jo barndommen og ungdommen, der ligesom naturen om foråret giver de rige løfter om en »god og gylden høst«, mulighedernes tid, den tid, hvor livet ligger foran en med alt det bedste i vente.

For Kaj Munk ved vi, hvordan det endte. Han faldt for morderhånd en januar-nat under besættelsen, gav sit liv, fordi han ikke ville gå på akkord med uretten. Dermed er hans navn

skrevet ind i Danmarks historie, har fået den værdigste plads, et menneskenavn kan få. Var Kaj Munks skæbne blevet en anden, var hans liv blevet skånet, ville vel hans navn være blevet optaget i litteraturhistorien, oven i købet på en fin plads; nu lyser det over hans folks historie.

Derfor måtte en anden skrive hans erindringer færdige. Det blev professor Hans Brix, der kalder sin bog: Hurtigt svandt den lyse sommer. Det er let at fatte den vemodige klang, der ligger i denne titel, der fortæller os, at noget lyst og smukt er forbi. Det skete brat for Kaj Munk, men det sker for os alle – på en eller anden måde.

Måske ser ungdommen det ikke med alt for klare øjne, at den lyse sommer, hvori de lever, svinder hurtigt. Det er netop det allermest vemodige, at først bagefter ser vi, hvor hurtigt det hele er forbi – således som Baggesen siger det: »Jeg kun erindrungen har nu tilbage, Gud, lad mig aldrig, aldrig glemme den.« Og for mange vil derefter det spørgsmål dukke op: fik jeg nu nok ud af den tid, der svandt.

Ja, for den dag kommer jo, da man selv hører til de ældre, da man skal være med til at give ungdommen gode råd og leve-regler, og hvor man allerstærkest kan sige: »Pas nu på, at I ikke en dag skal stå og sige til jer selv: jeg fik intet ud af min ungdom. Jeg sjuskede med de år, så de smuldrede mellem fingrene på mig, og hvor er de nu henne? Jeg kastede mig selv bort til så mange, at jeg til sidst mistede evnen til at holde virkeligt af eet menneske, som jeg kunne dele livet med«.

De unge af i dag er vist ikke meget åbne, de er tilbøjelige til at bære deres vanskeligheder selv, måske også fordi de tror, at de ældre hverken vil eller kan forstå dem. Skylden herfor ligger nok mest hos de ældre, hvoraf mange holder af at give det ud-seende af, at de i deres ungdom var helt anderledes målbevidste og levede i alle måder bedre og anderledes, end de unge gør det i dag. Sådanne farisæiske hyklere gør megen skade, dels fordi de får de unge til at miste modet over for så megen ufejlbarlighed, og dels fordi de – dersom det, de mener om sig selv, virkelig var sandt – er de slettest mulige vejledere for ungdommen.

Vejleder kan den bedst være, der selv har været ude i de samme vanskeligheder og fristelser, som til alle tider har mødt de unge, og som er kommet igennem med de sår og skrammer, som tilværelsen nu engang giver.

Man har villet sige, at vi har en »bitte skidt ungdom«, men jeg er vis på, at ungdommen i dag er, som ungdom altid har været, at den rummer de samme muligheder nu som til alle tider, at den nu som før må ud i fejltrin og fejltagelser, og at den nok skal komme igennem, som vi andre er kommet det, ikke uden skrammer, for så ville der jo ikke have været kamp.

Hvor gode vi ældre så er som vejledere er en anden sag. Jeg tør slet ikke sige til de unge, at de altid trygt kan gå til de ældre i vanskelige stunder, men vil snarere kunne sige: Gå til de bedste blandt jeres kammerater. I ved jo godt selv, hvem det er; der vil I finde forståelse og hjælp, vær vis på det. Og skulle I alligevel spørge en af os ældre om hjælp med råd og dåd, så kan jeg kun ønske, at vi må være den opgave voksen, så vanskelig og alvorlig den er.

Gunnar Olsen.

Lidt om undervisning

Der kan være en mægtig stilhed i en klasse, en stilhed, som en pens kradsen, en skramlen fra en stol eller en stille hvisken ved et bord gør endnu dybere.

Børnene arbejder. Jeg sidder på min Hlidskjalf og skuer ud over verden. Denne verden er 8. klasse. Tunge, uharmoniske kroppe skygger for spinkle drengekroppe bagved. Pigeflokken er tilsyneladende mere ensartet. Hos de fleste er barnetrækkene ved at glide bort, og kvindeansigtet dæmrer.

Denne store stilhed i en klasse kan kun sammenlignes med den, der kan herske i naturen. Stilheden er levende. Den binder de lyttende til det tavse, og den knytter det tavse sammen. Når den kommer til en, den stilhed, forstår man lidt af grunden til, at Maria Montessorri tillagde den en så stor opdragende betydning. Der falder ro over en. Tanken lægger sig trygt til hvile ved et enkelt emne, og sindet holder rast.

Således skete det for mig forleden dag. Tanken greb, hvad øjnene havde fanget, børnene. De skal snart forlade skolen. Men hvad har de modtaget i de 8 år? Man kan ved en eksamen måle deres viden. De har vel sagtens lært at regne, at læse og at skrive. Mere eller mindre fejlfrit. De husker lidt om Kr. d. 4. og noget om Cæsar, nogle byer og floder har prentet sig i deres hukommelse. De kan synge med på en hel del salmer og ved, hvor løve og tiger lever. Alt dette kan registreres, men man kan ikke veje dem, som de små mennesker de er. Hvordan har skolen været med til at forme deres karakter, og hvilke frø har den sået i deres sind?

Jeg forsøger at genkalde mig min egen skoletid, lærerne, kammeraterne og skolens atmosfære. Hvad har haft betydning for mig? – Men jeg kommer til kort også her. Jeg kan ikke se frem på børnenes bane, og bag mig selv har mørket slugt mine ledere. Og alligevel sidder man og håber, at det er lykkedes en at give disse børn noget ud over den eksakte viden. Om det er tilfældet, får stå hen. Man ville så gerne se resultatet af ens arbejde også her, men må sande bibelens ord om at nogle skal så og andre høste.

Og dog. Har man alligevel ikke høstet – for at blive i billedet. Har der ikke været timer, der bærer ens håb selv igennem de mange mislykkede timer.

Der har været timer, hvor der ikke var 28 børn og en lærer, men en helhed. Når man fortalte for dem, og de lyttede. Når dette sker, synes jeg hver gang at se ind i børnenes sind gennem de lyttende øjne. De modtager, hvad man giver dem. De ord, som i disse timer nåede børnenes øren, steg vist dybt ned.

Eller når man sammen med en eller flere samledes om løsningen af en opgave med tanke og vilje rettet mod det fælles mål. Også da kunne man til tider føle dette mærkelige og ubeskrivelige, kontakten mellem sindene. Der er for mig ingen tvivl om, at disse øjeblikke, hvor ikke alene sanserne, men også sindene er åbne, er uhyre væsentlige for karakterdannelsen.

Små børn er åbne. Det, som de oplever, går ind i sindet og præger dem. Legen er ikke uvirkelig for børnene. Kastanjen er en hest, og dukken et levende barn. Man siger, at børnene går op i legen. De lever umiddelbart. Sindet er åbent. Måske er det netop derfor, at de første år af et menneskes liv har så stor betydning.

Men efterhånden lukkes børnene til med et eller flere gitre. De lærer, at sådan eller sådan kan man ikke gøre eller sige, selv om man mener det. Måske de såres, når de lukker sig op og giver sig hen – og endnu en forsvarlig lås sættes for gitteret, at det ikke oftere skal ske. Det bliver sjældnere og sjældnere, at der bliver brug for nøglen, og til sidst er der lukket for bestandigt. Således går det for mange. De glemmer evnen og mister

glæden ved uholdet at opleve noget, dersom det ikke af og til sker.

— — —

Hvilke emner, hvilke fag – for at tale skole – formår da at åbne børnenes sind? Det kan alle fag, der på den ene eller den anden måde kræver tankefunktion, og hvor fantasi og medleven kan spille ind. Man tænker blot på sin egen skoletids lærere, nogle havde evnen til at gøre tilsyneladende dødt stof levende, så det kom en ved, medens andre, når de berørte selv levende stof, isnede livet bort. De første lærte en – at undres. At undres – det er et gammelt ord, hvis værdi i dag ligger langt under pari, det lugter lidt hengemt, lægges i skuffe sammen med ord som »bragesnak« og »tungetale«. Det betyder »at opleve«.

Læreren kan lære børnene et stof rent mekanisk, således at de ved, at det med den og den sag forholder sig på denne eller hin måde. Når læreren trykker på knappen, lyser pæren. Men han kan også være medvirkende til, at børnene oplever stoffet, så de lever med i det. Trykknappen og pæren virker sikkert ikke så effektivt her, men børnene forbinder en større sammenhæng med de tørre facts. Lad mig tage et eksempel. Drengen Mattis fra Martin A. Hansens novelle »Bogen«. Havde man spurgt Mattis om årstallene for folkevandringerne, om hvornår Ganger-Rolf levede i Normandiet, var knægten sikkert blevet svar skyldig – selv om han måske havde læst disse årstal. Men Mattis havde oplevet det selv. Han lo med vikingerne, da Rolf væltede den franske konge, og han hørte vognrumlen fra kimbrettoget. Stoffet som blot og bart stof var ham ligegyldigt, men dets atmosfære, dets ånd, dets kraft eller hvilket ord, man nu vil anvende – var trængt ind i hans sind. Det var blevet en lille del af den mosaik, der senere skulle blive hans karakter. Og her har vi – trods »tidens krav« – det egentlige i det at undervise. Dersom læreren formår at åbne børnenes sind, vil det, som han fortæller dem om eller underviser dem i, arbejde inden i børnene. De gamle grækere havde stor tillid til denne magt. De mente, at f. eks. publikum under en teaterforestilling nåede en sjælelig renselse, når de oplevede og levede med i det, som udspandt sig

på scenen og i dens personer. Derfor havde det en opdragende virkning at se teaterforestillinger. Det er sikkert den samme forestilling, som gør sig gældende for myter og sagn. De være sig europæiske eller ej. Når man lyttede til fortælleren, var de – ligesom Mattis – med i det, han fortalte. Historierne levede ikke i kraft af deres spænding, poesi eller uhygge, men fordi de i den rette mands mund var opdragende. I dem kæmper ret mod uret, godt mod ondt, deri opstillede hvert folk sine idealer. De viser deres tro og tænke måde. Vi har dem i dag på tryk, men de skal fortælles. Kun ved den levende fremstilling kommer de til deres ret.

Det var selvfølgelig ikke alle, som var i stand til at lægge dem frem. Den mand, der kunne det, var højt anset. Herhjemme hed han skjald, i Grækenland rapsode. Og – lad os sætte kravene højt – læreren må være en skjald, dersom han skal have mulighed for at give børnene mere end de tørre kendsgerninger.

Nu kan jeg tydeligt fra den skeptiske høre ordene demagogi, rovdrift, åndelig voldtægt, og Hitlers navn er der vist også. Indrømmet. Det er bagsiden af medaljen. Det er lærerens ansvar, dersom han er skjald. Det er et frygteligt ansvar. Her mindes jeg atter Martin A. Hansen. I »Løgneren« tvinges Johannes Vig til på den isbundne ø at holde guds tjeneste. Da han står foran menigheden, mærker han, at den er i hans hule hånd. Magtdjævelen viser ham det. Og det kræver hele hans sjæls styrke at modstå fristelsen til at begå den største af alle synder, at tilsudle mennesker, hvis sind er åbent for en. »At forarge en af disse små«, kaldte Jesus det vist.

Men er det da tilladt læreren at benytte sin eventuelle evne til at drive en sådan undervisning? Dette spørgsmål hænger sammen med nødvendigheden.

Der er et ord, som hedder »rodløs«. Jacob Knudsen bragte det i forgrunden. Det kan sikkert udlægges på mange måder. Jeg vil vælge at omskrive det til »mangel på åndelig ballast«. Det er ingen romantisering, men blot en konstatering, at mennesker fra det gamle samfund – groft sagt fra tiden før 1900 – igennem deres barndom, hjem, miljø og samfund fik indpodet

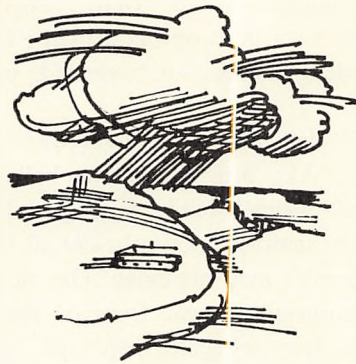
»noget«, som vi mangler i dag. Dette »noget« kan efter en moderne opfattelse være godt og ondt, men i hvert fald gav det mennesker en åndelig ballast, en baggrund, ud fra hvilken de handlede.

Det mangler vi i dag.

Udviklingen har ikke brug for denne ballast. Den fremmer ikke effektiviteten – tilsyneladende, og dog er den det allervigtigste. »Thi ånd hører sammen med arbejdet så inderligt, som sjæl og legeme er forbundet med hinanden. Om så alle købmænd og ingeniører og reklamemagere går frem på rad og kan vise, at den europæiske kulturs sejrsgang beror på, at den har sløjftet ånden og udelukkende arbejdet med mekaniske kræfter og tekniske midler, så skal det siges, at åndsliv er ikke en pynt, det er noget praktisk, noget, som hører til ved politik og håndværk og alle de færdigheder, der virkelig kan kaldes menneskelige. Ja, ånd er det allervigtigste. Ånd betyder en tanke, som ikke står nærsynet og forstirrer sig på dagens foreteelser, som om de var hele verden. Ånd betyder en tanke, der ser ud mod fremtiden, ud mod en evighed, og bedømmer alting efter dette større mål. Ånd er en målbevidsthed, som ikke lader sig blænde af de allernærmeste mål, ikke lader sig lede og forvilde af dagens succes. Ånd er en klar vilje, som kan rette handlingerne mod varige mål. Ånd er en følelse, der ikke nøjes med opblussende stemninger, men ligger som en kraft og som visdom under alle gerninger. Ånd er glæden ved at se livet i alt stort og fornemme det i det dybe, ånd er den lykkelige trang til at arbejde på langt sigt og netop derfor finde glæden i selve arbejdet. Derfor er ånd meget nyttig. Uden ånd bliver al stræben til chancejagt, alt arbejde til hensigtsløs produktion og rovdrift«. (Vilh. Grønbech).

Derfor.

Poul Jørgensen.

Hverdag i Sydslesvig

Der er talt og skrevet så meget om Sydslesvig – måske alt for meget – eller er det måske alt for lidt? – Hvis man skal dømmе efter de spørgsmål, der ofte stilles en, skulle man tro det sidste, men måske har mange danske ved at høre for ofte om dette spørgsmål opnået en vis immunitet mod forståelse af problemets alvor. »Er de nu også rigtige danskere dernede?« blev jeg engang spurgt. Ja, hvad skal man svare på det? Kan man overhovedet give et svar, som vil blive forstået af folk, som aldrig har gjort sig klart, hvad det vil sige at være dansk, fordi der aldrig er nogen, der har forsøgt at forbyde dem at være det. – Har du nogensinde tænkt på, at det kun er et tilfælde, at dit hjem og dit hjemsojns jord ikke for ca. 100 år siden blev gjort til tysk ejendom? Jeg ser bort fra sønderjyderne, som ved, hvad det vil sige at være under fremmed herredømmе.

På trods af forfølgelser og vanskeligheder på mange områder var der gennem flere slægtled folk, der vedblev åbent at bekende sig som danske. Det danske sprog havde trange kår, men i 1920 begyndte en dansk skole i Flensborg, den, der blev til »Duborgskolen«, hvor nu et dansk gymnasum har til huse, og hvor det sydslesvigske skolevæsens administration har sine lokaler. Også andre steder påbegyndtes danskursus for skoleøgende børn.

Mange af disse kurser blev lukkede af tyskerne, således f. eks. i Slesvig, hvor i 1923 ikke mindre end 176 børn gik til dansk-kursus efter deres normale skolegang i tyske skoler. »Schleswiger Nachrichten« henstillede til de tyske myndigheder at »rette skarp protest til den danske regering og kræve denne propagandas ophør«, medens »Rendsburger Tageblatt« fastslog, at »det ved den med de forkasteligste proselytagtige midler stedfundne oprettelse af en dansk privatskole i den tyske by Slesvig drejer sig om et uhørt ejderdansk indbrud, som ubetinget må modarbejdes med alle de nødvendige kulturelle midler«. – Det »kulturelle« middel, der blev brugt, var *magt*.

Danskerne i Slesvig lod sig dog ikke kue. 1930 blev en ny dansk skole indviet, en skole beregnet for egentlig dansk skolegang, og denne skole hilstes af det sønderjyske månedsskrift »Grænsevagten« med ordene: »Forstår man ret, hvad dette vil sige? At der er skabt et grosted for dansk kultur midt i vort ældgamle riges ærværdige hovedstad, hvor dansk tanke og tale gennem mangfoldige slægtled har været hjemløse«. – Men tyskerne rasede. Den 21. maj 1931 skrev »Schleswiger Nachrichten«: »Det er en uret mod Gud og mennesker, og det må engang hævne sig på dem, der misbruger fattige folks nød, og som sår tvedragtens sæd i vort splittede folk«. – Ja, vi kender tonen, men hvordan skulle man kunne kæmpe med retfærdighedens sværd mod retfærdigheden.

Under nazistystret blev kårene endnu trangere. De nazistiske blade undså sig ikke ved at udpege forældre som forrædere.

Så kom krigen 1939–45, en mørk tid, hvor vold og terror trak død, nød og elendighed i sit spor. Mange danske sydslesvigere måtte lade livet for en sag, som ikke var deres. At en stor procentdel af de børn, der efter krigen søgte danske skoler, var faderløse, tegner billedet skarpt og dystert nok. Enkelte kom senere hjem fra russisk fangenskab. Så sent som i 1951 har jeg oplevet, at en far kom tilbage til sin familie i Westerland, syg og udtæret og uden at have set sine nu skolesøgende børn, siden de var helt spæde. Året i forvejen vendte en anden far hjem. Han var syg af en rygmarvslidelse, som han havde pådraget sig

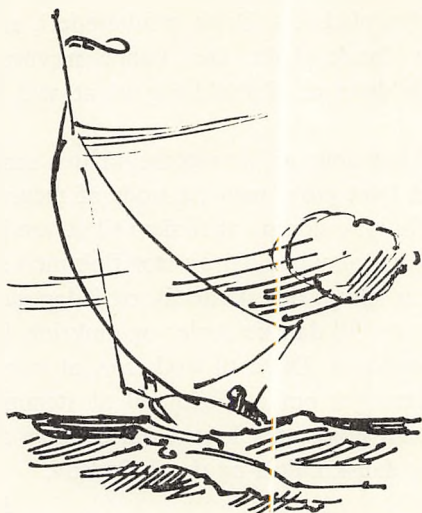
under fangenskab i Rusland, men ved sejg vilje til at blive rask lykkedes det virkelig for ham at blive så rask, at han kunne genoptage sit arbejde. I 1953 brød sygdommen atter frem, og han blev fuldkommen uarbejdsdygtig og hjælpeløs bundet til sengen. Først lang tid senere kunne han begynde at bevæge sig en lille smule omkring ved hjælp af to krykker. Konen tog arbejde for at holde sulten nogenlunde fra dørene, men hun kunne ikke vedblivende klare, hvad der skulle til af helt nødvendige ting til familien, og hun måtte da gå den tunge gang til kommunen for at få hjælp af den offentlige forsorg, fattighjælp. Her faldt spørgsmålet prompte: »Hvorfor går Deres børn i dansk skole? – De kan jo henvende Dem der om hjælp«. – »Er Deres mand nu også så syg, som han lader?« (attest var udstedt af overlægen på Westerland sygehus). Der stod hun; gennem danske skoler kan naturligvis ikke udbetales økonomisk hjælp, så henvisningen hertil var fuldkommen tåbelig. Først efter gentagne ansøgninger lykkedes det familien at få en kummerlig understøttelse. – Det var takken for den tjeeste i den tyske hær, som havde kostet ham førligheden. – Er dette eksempel i sig selv ikke nok som svar på spørgsmålet: »Er de nu også rigtige danskere dernede?« Beskyldte sydslesvigerne for at have materielle fordele ved at sende børnene i dansk skole kan man i hvert fald ikke.

Efter krigens afslutning er der oprettet mange skoler rundt om i landsdelen, ialt er der ca. 90. Tyskerne forsøgte at lægge hindringer i vejen for oprettelsen af mange af disse skoler: I Sønder Brarup i Angel kunne køb af et grundstykke til bygning af en dansk skole ikke godkendes af de tyske myndigheder, fordi »prisen var for høj« – den var 0.63 DM. pr. m², og i Frederikstad skete det samme blot med den begrundelse, at prisen her var for lav – den var 2.20 DM. pr. m². I Keitum på Sild havde man købt grund til bygning af en dansk skole, men denne grund blev ikke anerkendt, fordi den var for »lang og smal«. Senere erhvervede man samme sted en anden grund, som heller ikke kunne godkendes af myndighederne. Begrundelsen var denne gang: »Der vokser for højt græs på grunden, som derfor ikke vil

være egnet til legeplads«. – Dette resulterede i, at Keitum først i 1952 fik en dansk skole. Der kunne nævnes mange flere eksempler, men dette er tilstrækkelig til at vise tyskernes forhalingspolitik.

Ikke mange har som sydslesvigerne måttet sande, at »kamp skal der til, må livet gro«, men på trods af megen modgang og mange forsøg fra tysk side på at få dem til at vende tankerne fra deres moderland, Danmark, har en stor flok med sejt udholdenhed kæmpet den kamp, der skulle til, og i dag går der omkring 6000 børn i de ca. 90 danske skoler og omkring 1000 børn i de 30 danske børnehaver. Dette til trods for, at man ikke længere tør stille forhåbninger om at få lov til at stemme sig hjem til moderlandet, men nøjes med kravet om at blive anerkendt som danske tilsluttet dansk kultur og dansk åndsliv.

E. Jacobsen.

Vind, vand og en båd

Da jeg var dreng, begreb jeg ikke, at nogen kunne lide kaffe – det forstår jeg så udmærket i dag. Jeg forstod heller ikke, at nogen kunne lide at ryge tobak; det ville jeg i hvert fald aldrig gøre. Nå, det gik heller ikke, også på dette punkt har jeg måttet overgive mig. Den 3. skanse står endnu, men jeg tror, den falder i morgen. Kort og godt, jeg har altid anset lange underbukser for noget ganske latterligt, noget absolut uværdigt stads for mænd at iføre sig. Alligevel må jeg vist give mig, hvis jeg fortsat vil forsøge at sejle Limfjordens vand tyndt. Vi har haft en ganske god vind i de sidste dage, af den slags, som landkrabber kalder noget i retning af storm, mens barkedede søfolk overbærende omtaler den som kuling. Vestenvinden giver ikke altid store søer, så det kan nok lade sig gøre at sejle, selv om båden er lille, kun 15 fod lang, spids i begge ender og fladbundet. Den søkyndige vil straks sige: altså en kåg.

Båden hedder »Skrub af«. Den fik sit navn, da jeg opdagede, at det kunne have sine vanskeligheder at have årer, åregaffler

og lignende i fred, når længslen efter at sejle greb visse dele af byens ungdom for stærkt. Det er nu et overstået stadium. Jeg har fået det ordnet sådan, at alt løst gods – også bundbrædderne – kan låses fast.

Drivkraften var til at begynde med et par årer, således at sejlturens længde blev bestemt af den forhåndenværende muskelenergi. Jeg kom ærlig talt ikke ret langt på den måde. Jeg opdagede også hurtigt, at strømmen her i Limfjorden kan være hård, da farvandet mellem Egense og Hals kun er ca. 1 km bredt.

Første gang, båden skulle prøves, glemmer jeg ikke så let. Den var lige blevet malet og tjæret på alle ledder og kanter, og materialerne var da blevet nogenlunde fordelt af et par tjenstvillige elever, der sled bravt i det. To af dem hjalp mig med at skubbe kågen ud. Det blev hurtigt klart, at den røde maling på ræling og tofter ikke var helt tør. Vore hænder så ud, som om de var dyppet i lyst, iltrigt blod. Vi fik båden staget ud over det grundede vand, og de 2 drenge satte sig ved hver sin åre. Jeg satte mig bagest og holdt godt fast i rælingen. Alligevel gyngede båden ikke så lidt, men det gik da helt godt, syntes jeg, indtil vi skulle dreje og fik bølgerne på tværs, det var ikke rart. Jeg ønskede mig i land igen; men med 2 elever ved årerne – nej! »Fremad folkens«, jeg ville ikke være helt til grin.

For at vise min uberørthed af situationen, trak jeg en stor cigar frem og tændte den efter et meget stort tændstikforbrug. Det gjorde uventet godt, beroligede, ja, skønt er der på søen. Jeg begyndte at se med lidt mere velvilje på alle de mange buler på vandet. Vi var nået forbi havnen. Årerne kom ind, og vi tog liner og pirke frem og forsøgte at redde et par torsk om bord. Båden hoppede for meget, strømmen var for stærk, pirkene for lette, så de ikke kunne nå bunden. Yderligere var vi overbeviste om, at fiskene heller ikke havde lyst til at bide.

Jeg konstaterede efter en stunds forløb med en vis lettelse, som kun opbydelse af al karakterstyrke kunne skjule, at vi lige så godt kunne vende om. Jeg tror næsten, min stemme fik en klang af skuffelse. Vi vendte om, men blæsten var taget til og bølgerne havde en kraftig skumstribе og brækkede over, så båden

dansede som den traditionelle nøddeskal. Mine hænder blev næsten imprægneret af rød maling fra lønningen.

Da vi kom i land, opdagede vi, at vi alle 3 var røde på buksebagen. Et par timer senere var jeg nede på molen for at se på vandet. Ubegribeligt! Nu var det helt stille og roligt, så hurtigt kan det skifte.

En anden ting, jeg sent vil glemme, er mit første og foreløbig sidste møde med københavnerbåden »Jens Bang«. Det begyndte en søndag morgen kl. 5. Jens Dahl og jeg skulle til Vejdybet og fange havørred. Det var stille vejr efter et par dage med østenvind. Da vi kom ned til fjorden, var det stærkt lavvande, så båden lå på det bare sand med ca. 100 m ud til vandet. Vi arbejdede som gale med ruller, der skiftevis forsvandt i vandet og gled ud til siderne. Det var et pokkers slæb, og den røde farve satte endnu sine tydelige spor. Det tog os over en time at få båden i vandet.

Jens satte sig ved årerne, og det gik rask fremad. Vi var næsten nået over sejlrenden, da vi så »Jens Bang« nærme sig for fuld kraft med skummet fossende for stævnen. »Jens Bang« er meget hurtig og ret berygtet blandt ejere af mindre både. Vandet var helt stille, men da »Jens Bang« nærmede sig, så jeg en bølge på ca. 1 meters højde rulle hurtigt hen imod os, der forøvrigt lå med siden til. Vi blev løftet højt op mange gange, så højt, at det sugede i maven. Først noget efter blev jeg klar over, at dette alligevel ikke var enden på alt, at vi endnu levede. Vi kunne høre en tordnende lyd inde fra det grunde vand, hvor bølgerne blev brudt og styrtede sammen. Vi kom til Vejdybet, men fangst fik vi ikke.

I dag ligger »Skrub af« fortøjet i havnen og bagi sidder en lille påhængsmotor: British Seagull 3 hk., benzinforsbrug ca. 2½ l i timen, omdrejningstal ubekendt, formentlig omkring 2000, vandkøling og snorestart.

Det er noget helt andet, meget bedre; man slipper for at få for megen motion. I sommer på stille dage tog min kone og alle 3 børn med i båden, undertiden var der yderligere en passager med, så var den også godt lastet. Vi tog til en lille ø, der

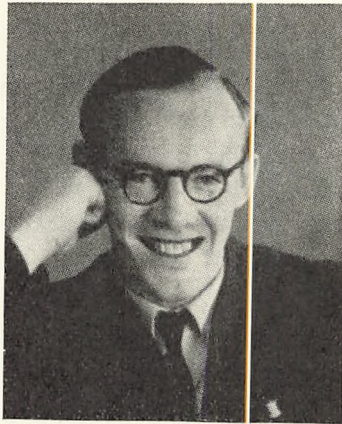
ligger ca. 3 km borte. På kortet hedder den »Korsholm«, men af folk her bliver den, uvist af hvilken grund, kaldt »Kaperen«. Det er en skøn, lille ø, sand, marehalm, strandasters, strandmælde og lignende planter. Her er fredeligt og stille, man har det næsten for sig selv. Om foråret er øen rugested for måger og terner i massevis.

Om jeg har fisket noget? Ja, masser af torsk og skrubber, enkelte rødspætter og isinger og selvfølgelig mange »kujer« – det kalder man ålekvabber her – for slet ikke at tale om »københavnertorsk« – det er ulke. I sommer fangede jeg en stor ål i hånden – 800 g. Havørred og laks har jeg til gode endnu, det kommer nok.

Hvornår jeg tager her fra Hals, ved jeg ikke, men jeg tror ærlig talt tidligst det bliver den dag, der ikke mere er vand i fjorden.

Hilsen til alle.

Niels Klottrup.

Gunner Planck.

I nåde — uden pension

Når en embedsmand går af på grund af alder, hedder det i den officielle meddelelse, at han er blevet »afskediget i nåde og med pension«.

Lærer Planck søgte i år på generalforsamlingen om afsked som formand for elevforeningen. Han fik den — »i nåde — uden pension«. »I nåde«. Hermed mener jeg »med tak for arbejdet for elevforeningen«. »Uden pension«. Nej, for vi er desværre ikke så velbeslåede, at vi kan yde Planck en håndgribelig tak i form af penge eller lignende.

Lærer Planck blev æresmedlem.

Fra 1947 — altså i ti år — sad Planck ved rattet, og allerede før havde han virket i bestyrelsen. Hvor meget arbejde, Planck har viet foreningen, kan ingen sige uden han selv. Og sådan noget taler Planck ikke om.

Men vi, der kender hans samvittighedsfuldhed fra skolen, kan ikke andet end tro — og sikkert med rette — at han har lagt meget arbejde i sit virke som formand for elevforeningen ved sin gamle skole, som han kendte både fra elevens og lærerens plads.

Men et er at arbejde. Noget andet, om dette arbejde lykkes. Det gjorde det for Planck. Jeg tror, at det skyldes en ganske særlig egenskab hos ham. Når jeg erindrer mig Planck fra elevmøderne, ser jeg ham altid stå og snakke med en eller anden gammel eller nuværende elev. Den enkelte forsvandt aldrig i helheden, i foreningen. Også derfor kunne det være en glæde at være med. Man var velkommen.

Tak, Planck.

Poul A. Jørgensen.

En menigs syn på militæret

Følgende synspunkter må læses under forudsætning af en positiv indstilling til Nato og deraf den opfattelse, at vi må have et så stærkt forsvar, som det er muligt at skabe med vore forudsætninger. Selv om man søger at se objektivt på sagerne, vil en vurdering beklageligvis vise sig at blive temmelig kritisk.

Det er meget almindeligt at påstå, at soldatertiden ødelægger de unges positive indstilling til forsvaret, men jeg tror snarere, man kan sige, at soldatertiden ødelægger den positive indstilling til den del af forsvaret, de selv kender. Grundene hertil er talrige, men den væsentlige er den, at man bliver i tvivl om, hvorvidt det hele er noget værd. Denne tvivl er absolut begrundet, idet vort forsvar på mange måder er ineffektivt, vel nok hovedsagelig på grund af mangel på kvalificerede ledere og undervisere og på tidssvarende materiale og ikke mindst på grund af kadaverdisciplinen, som man trods alt stadig benytter inden for militæret.

Visse mennesker påstår, at diktatur er langt mere effektivt end demokrati, og at dette gælder i endnu højere grad for militæret end for noget andet. Skal man imidlertid betragte militærudannelsen som et led i opdragelsen til gode samfundsborgere, og det kræver man jo, må konsekvensen også blive, at militæret demokratiseres i takt med det øvrige samfund. Fra opdragernes side gør man, hvad man kan for at befri den opvoksende slægt for den autoritetstro og overmenneskementalitet, tidligere genera-

tioner havde, og som er nødvendig for at få folk til at lystre blindt og nære »ubetinget respekt for overmand«. I de senere år har man inden for militæret indset inkonsekvensen og gjort forsøg på at demokratisere hæren, men det er faktisk mislykket totalt, idet man har forsøgt at blande to systemer sammen, som ikke lader sig forene. Man har beholdt den diktatoriske struktur, vort militær havde, og så tilsat dette system en smule »demokrati«, hvilket vil sige ting som f. eks. en talsmandsordning, en lidt slappere disciplin, forbud for befalingsmænd mod at bande, altså med andre ord har givet den diktatoriske hær en demokratisk »facade«. Talsmandsordningen er kun en »facade«, det har masser af eksempler vist, og slappere disciplin og mildere straffe har ikke noget med demokrati at gøre, det skaber kun flere pjattede sensationsretssager, mindre respekt for straf og flere straffede soldater.

En general har udtalt, at man skal se at finde frem til den form for disciplin, der f. eks. hersker på et fodboldhold eller i et musikkorps, hvor hver enkelt samarbejder og nøjagtigt adlyder dirigentens mindste vink, fordi han indser, at det er nødvendigt for at opnå et godt resultat. Dette er jo et helt andet og betydeligt mere tiltalende system end den »kæft-, trit- og retning-disciplin«, man altså endnu – til trods for den demokratiske facade – prøver at redde stumperne af.

Det mener jeg også, vi bør nå til; men man kan kun opnå en sådan frivillig eller blot delvis frivillig lydighed, hvis vi først kasserer levningerne fra prøjser-disciplinen. Vi må vælge mellem de to systemer, ikke forsøge at blande dem sammen. Vil man have en disciplin, der forudsætter, at soldaten adlyder, må man naturligvis først fjerne alt det »teater«, der kun tjener til at opretholde en kunstig disciplin og ellers er fuldkommen umotiveret. Lad os blive fri for al den unødige paraderen, overflødig eksercits, hilsepligt, kort sagt alt det, man kun har, fordi det er »militærisk«, og ikke fordi det er fornuftbegrundet. Man er ikke i stand til at give soldaten en tilfredsstillende forklaring på, hvorfor han skal det og det, og derfor er man nødt til at sige »hold kæft«, hvis han er så »provokerende« at spørge.

Og lad os så få befalingsmændene »ned på jorden«, hvor de hører hjemme, så de kommer på talefod med de menige, både i og uden for tjenestetiden.

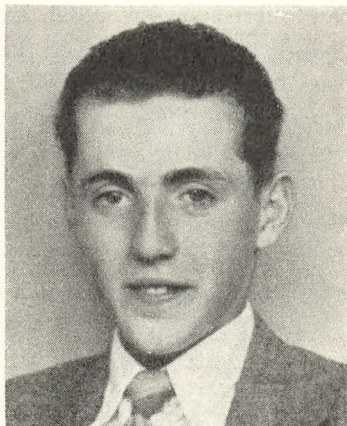
Det er også galt, at officererne heller ikke er i stand til at give soldaten en tilfredsstillende forklaring på, hvorfor han i det hele taget skal være soldat. Man prøver ganske vist at forklare det ved at nævne konge, fædreland, national ære og lignende ting, men det er jo da langt fra tilstrækkeligt i vore dage, og hvor mange trækker ikke på smilebåndet, når de hører en så konservativ begrundelse. Det burde ligefrem indgå som led i officerernes uddannelse at kunne give soldaterne international orientering og på en fornuftig og realistisk måde forklare baggrunden for, at også Danmark må have et forsvar. Man har ganske vist fornylig indført nogle såkaldte cheftimer, hvor det vist nok er meningen, at cheferne skal tale om de før nævnte ting; men det store spørgsmål bliver da, om de mange alt for unge chefer magter opgaven; jeg tvivler.

Jeg ved godt, at man ikke kan gøre tjenestetiden til noget tiltalende eller interessant, men man kan i hvert fald afskaffe al unødigt »støvletramp og våbenraslen«, der gør det hele så meningsløst. Kan vi få de unge mennesker til at forstå, at et forsvar er nødvendigt, og at måden, vi gør det på, er rigtig, tror jeg også, soldaterne vil acceptere ubehagelighederne.

Holger Berg Olsen.

Eiler Knudsen.

Knud Edvard Pedersen.

Mindeord

I det forløbne år har døden to gange gjort sin høst blandt vore tidligere elever. Begge gange drejede det sig om færdselsulykker, det mest meningsløse af alt. I begge tilfælde drejede det sig om unge, dygtige, vel udrustede til at klare den tilværelse, der lå foran dem. Unge mænd, af hvem der var grund til at vente sig noget, og som hver for sig var vokset op i et godt hjem, hvor man nu sidder tilbage med sorgen og savnet.

Her på skolen har begge disse ulykker gjort det dybeste indtryk, ikke mindst blandt os, der har været deres lærere.

Pinsedag i år blev *Eiler Knudsen*, Sønderby Bjerge, dræbt på vejen gennem Dærup. Eiler var elev på efterskolen vinteren 1952-53 og kom derefter i handelslære i Helnæs brugsforening. Senere havde han været ansat i Dærup brugsforening, hvor han var på besøg den dag, ulykken skete. Overalt var man glad for ham; han var en frisk og livlig, ung mand, som havde let ved at komme ud af det med sine omgivelser. Her på skolen var han en hyppig gæst. Han mødte trofast op til vore fester, vel også i håb om at møde gamle kammerater. Da ulykken skete,

var Eiler inde som soldat, men havde pinseorlov, og det var så naturligt for ham at tage rundt og hilse på gamle venner. Det var en god klasse, Eiler gik i, og jeg har talt med flere af hans kammerater. Deres udsagn går enstemmigt ud på, at Eiler var en af dem, man ikke glemmer.

Den 3. september skete så den anden ulykke. Jeg lå på det tidspunkt på sygehuset og læste næste morgen i avisen, at *Knud Edvard Pedersen* fra Højbjerggaard var omkommet ved en færdselsulykke i Ubberud. Knud Edvard var vokset op på en dejlig gård som den ældste i en søskendeflokk. Men også det, at morfar og mormor boede i hjemmet betød ræget for ham. Hos os gik han nogle år i børneskolen, senere var han på et ophold i Norge, da han led af astma. Så var han på Ringe efterskole, og nu havde han været elev på Ubberud mejeri et par år, og ved mejerivæsenet fundet et arbejde, han kunne tåle og var glad for, selv om hans inderste hu vel stod til landbruget. Få minutter før ulykken havde han talt med sin far i telefonen, og et par dage tidligere havde han glad og hjælpsom været på besøg i sit hjem og taget et nap med i den vanskelige høst.

Hvor var det et tungt budskab, man måtte tage imod i disse to hjem. Vi vil ønske for dem, at de må få kræfter til at bære den tunge sorg, og at i savnet vil de mange, mange gode minder virke som en lindring. Men om de to, der er gået bort, vil vi udtale et æret være deres minde.

Gunnar Olsen.

Derovrefra

Vi har i elevskriftet tidligere haft gamle elever i tale, som har været ude for lidt udsædvanligt, eller som har fået sig en uddannelse lidt ud over det sædvanlige. Jes har berettet om hvalfangst i Sydpolarhavet og Ellen fortalte om sit arbejde som sygeplejerske i England for at nævne et par stykker.

Som en fortsættelse af denne »serie« skrev jeg til Ellen Margrethe Hansen. Ellen tog eksamen i Glamsbjerg i 1937 – tror jeg nok. Derefter studentereksamen. Så på husholdningsskole og husholdningsseminarium. Nu gik turen til Norge som lærerinde på en højskole og til sidst havnede Ellen i Statens Husholdningsråd med særligt arbejde inden for tekstilundersøgelser.

Her er hvad hun fortæller om livet derovre:

Som bekendt er Amerika – De forenede Stater – et temmelig stort land. Det lærte vi vist allerede i 3. klasse. Når man samtidigt tænker på, hvor forskellig Fyn og vi fynboer er fra det øvrige Danmark og resten af danskerne, så indser man, hvor vanskeligt det er at sige noget generelt om De forenede Stater. Og det var, hvad jeg i et svagt øjeblik sidste sommer lovede at gøre (jeg må bemærke, at temperaturen på det tidspunkt var omkring 37° C., hvilket må tjene til undskyldning for min nedsatte dømmekraft). Nu i november har vi frost og en lille smule sne her i Morgantown, West Virginia, hvor jeg befinder mig for tiden.

Jeg er ansat ved West Virginia universitet som »videnskabelig assistent professor« – eller hvordan jeg nu skal oversætte det. Jeg arbejder med tekstiler. Jeg har nu været her i ca. eet år, og

som god »West Virginian« må jeg hellere begynde med at forklare, at West Virginia ikke er en del af Virginia, men en selvstændig stat. Der er ikke noget, der bedre kan bringe indbyggerne i West Virginia i ophidselse end uvished på dette punkt. Jeg personlig er kommet over min forbavselse over, at man tror, at Danmark er hovedstaden i Sverige, og at Stockholm ligger i Oslo.

West Virginia kaldes »the Mountain State« – bjergstaten – og med rette. Bjergene er ikke særlig høje, men der er så mange af dem, at der ikke findes en jævn og lige vej. Lige uden for Morgantown er der en strækning, der kaldes »milegrunden«. Man har forklaret mig, at navnet kommer af, at det er det eneste stykke vej i West Virginia, der er ligeud 1 hel mil (1.6 km).

Der går ingen tog til Morgantown, eller ingen persontog rettere sagt, for dag og nat hører man sirenerne fra godstogene, der bringer kul op til Pittsburgh. Denne del af West Virginia har en udstrakt minedrift.

Vil man til Morgantown, må man tage bil, bus eller flyve. Kommer man fra Danmark, eller rettere New York, tager man toget til Pittsburgh, hvorpå man venter en god stund til bussen går. Amerika er jo landet med der fri konkurrence, og der er stærk konkurrence mellem jernbane- og busselskaber, hvilket medfører, at bussen kommer 5 minutter efter, at toget er gået eller omvendt. I hvert fald er det mit indtryk. Men er man først installeret i bussen, går det ud og ind, op og ned og rundt i svingene i en tilsyneladende halsbrækkende fart. De fleste ankommer til Morgantown mere eller mindre grønne i hovedet af køresyge, hvis ikke de er vant til bjergkørsel eller har taget søsygetabletter og tygget tyggegummi undervejs.

Morgantown har 35.000 indbyggere, hvoraf 6000 er studenter, og 700 er ansat ved universitetet. Selve byen ligner en hvilken som helst anden amerikansk by af samme størrelse, ikke særlig køn og ikke særlig ren, men oplandet er vidunderlig skønt med bjerge, søer og floder.

En dansker undrer sig over der måde, hvorpå husene i byen er bygget. Man er inviteret hen til en familie, der tilsyneladende bor i en kælder; men kommer man ind og kigger ud af vinduerne

til »gårdsiden«, viser det sig, at man befinder sig på 1. sal. En anden ting, man undrer sig over – eller jeg gør i hvert fald – er mangelen på garager til de kæmpestore dollargrin. Man parkerer sin bil på gaden dag og nat året rundt. Jeg ville ikke vove at køre bil her, så jeg går, og alle synes, det er frygteligt synd for mig. Jeg har ca. 15 minutters gang til universitetet.

Det er venlige mennesker, der bor her. De kalder én ved fornavn fra den første dag, og taler som om man havde kendt dem i årevis.

Der er kun få negre her i byen, og der synes ikke at have været besværligheder vedrørende negre i »hvide« skoler.

Hvordan »man« havner i Morgantown? For mit vedkommende gik det til på følgende måde: I 1954 blev jeg tilbudt et stipendium gennem Danmark-Amerika fondet for at studere tekstil i Philadelphia. Jeg havde i en årrække beskæftiget mig med tekstilundersøgelser, og det var en chance, jeg ikke kunne lade gå fra mig. Jeg var der i et år og sluttede med Master's Degree.

Studenterne slutter sig sammen i klubber. Man arrangerer week-end-ture, fester og foredrag. Den overvældende gruppe af studerende kommer fra Asien, så det var ret fremmedartet de første gange. Til gengæld for al denne venlighed må man påtage sig at fortælle om sit eget land både i klubben og ude i foreninger rundt omkring i byen. I det hele taget må man være forberedt på, at folk antager én for at være sagkyndig på alle områder, der vedrører ens eget land, hvilket naturligvis er umuligt. For eksempel blev jeg engang efter et foredrag spurgt, om Den kongelige Porcelænsfabrik stadig fremstillede kopper nr. 53798 eller noget i den retning.

Sommeren 1955 kom jeg igen hjem til Danmark, men blev da herovrefra tilbudt min nuværende stilling, og i september 1956 drog jeg igen over Atlanten.

Ellen Margrethe Hansen.

Nyt om gamle elever

Efterskolen 1947-48.

Ejner Borregård Andersen var hos mig forleden aften. Vi snakkede og hørte musik. Ejner er vist en stor kender af klassisk musik. »Desværre«, sagde han, »har jeg ikke tid til at dyrke det. Jeg er for træt, når jeg om eftermiddagen er færdig i bageriet.« – Ejner kom i bagerlære i Fåborg og har været i samme plads i alle ti år, kun afbrudt af soldatertiden. Han er vistnok ved at være forlovet.

Erik Andersen tog eksamen i Glamsbjerg. Derefter var han ved landbruget, indtil militæret også kaldte på ham. Dernæst var Erik på Gråsten landbrugsskole, og nu er han hjemme i Stubberup.

Birthe Beck-Nielsen tog også eksamen i Glamsbjerg og senere studentereksamen fra kursus i Odense. Birthe ville være »pilletriller« – undskyld, farmaceut – og hun er nu godt på vej mod målet, idet hun efter endt elevtid (3 år) i Aarup nu bor på Egnmont H. Petersens kollegium i København og er elev på Farmaceutisk læreanstalt. Birthe har også haft tid til at være i huset i to år. Hun er forlovet.

Aksel Præstkær Hansen skriver, at han har været ved landbruget hele tiden, siden han forlod Glamsbjerg. Han har både ude og hjemme søgt at dygtiggøre sig, bl. a. har han været elev på Dalum landbrugsskole. Nu er Præstkær hjemme. Han blev gift i 1956 med en børnehavelærerinde, og de har fået en søn.

Jørgen Peder Hansen kender I ikke. Men Jørgen Maler da. Fra Gummerup. Jørgen er gået læsevejen. Eksamen i Glamsbjerg, studentereksamen i Birkerød og derefter på Kunstakademiet, hvor han snart er færdig som arkitekt M. A. A. I et par sommererier har Jørgen været i murerlære som led i uddannelsen. Med samme mål for øje har han de sidste to somre været i Finland som arkitekt. Desuden har han »gjort« Spanien, Frankrig, Tyskland, Norge og Sverige på tommelfingeren. Næste land: Grækenland. Adresse: Lundsgade 3³, København Ø.

Karen Marie Hansen bor nu i Kerte, hvor hendes mand, Hans Jespersen, er gartner. De var først tre år på Fredriksgave, hvor Karens mand var slotsgartner. De har to små piger.

Sigrid Hansen. Sigrids brev kommer fra U. S. A. Hun er derovre som barnepige og lærerinde hos en dansk familie nær New York. Sigrid rejste derover i september, og hun er glad for det, hun hidtil har set af Amerika. Hun skriver bl. a., at raceproblemet viser sig fra en noget anden side i Amerika end i Danmark. Det er så let at skælde amerikanerne ud, når man intet kender til sagen. Sigrid studerer i fritiden skoler og børnehaver, hvor hun bor og i New York – Sigrid tog præliminæreksamen i Glamsbjerg, var derefter på højskole og i huset, indtil hun tog fat på uddannelsen til børnehavelærerinde, der sluttedes på Frøbelseminariet. Sigrid nåede lige en kort tid at prøve uddannelsen i praksis i Hillerød, inden hun stak af til staterne. Adresse: S. H. c/o Rothe, Hekma Estate, North st., Greenwich, Conn., U. S. A.

Bent Horsdal er snedker, han blev udlært i Glamsbjerg og arbejder nu i sit fag i Kerteminde. Om sommeren farter han rundt i Europa, så vidt ferien tillader det.

Ole Højberg holder sig til havet. Han begyndte på »Georg Stage«. Derefter med småskibe et årstid, indtil der var plads hos A. P. Møller. Ole sejlede i tre år som aspirant, tog så styrmandseksamen og skibsfører-eksamen. Derefter tilbage til Mærsk-bådene. Han sejlede med Katrine Mærsk som 3. styrmand. Ole har fartet det meste af kloden rundt, men ligger for øjeblikket i dok. Han er soldat, selvfølgelig marinesoldat, han er nu på sergentskole.

Eva Jørgensen har uddannet sig som syerske. Hun har været på højskole i Ry og arbejdet på kolonien Filadelfia og i Herning som syerske. Nu er Eva i Odense.

Inger Frislund Jørgensen hedder nu Andersen. Hun og hendes mand (Hans N. Andersen) bor i Nislev pr. Otterup.

Ida Eg Larsen tog eksamen fra Glamsbjerg 1950 og kom derefter i huset på en gård i Rudme. Var på Frederiksborg højskole sommeren 51 og på »Gl. Ankerhus« husholdningsskole vinteren 51–52. Tog derefter plads i huset igen. Dimitteredes fra Ankerhus husholdningsseminarium i marts 1955. Virkede ved Høng husholdningsskole sommeren 55. Blev gift samme år med Frode Jørgensen (eks. 50) og har siden virket som lærerinde dels ved Fredericia kommunale ungdomsskole og dels ved Snoghøj efterskole, hvor vi bor.

Kai Larsen har egen forretning som slagter i Korsør. I det hele taget har Kai holdt sig til Sjælland, hvorfra hans kone også er. De har det udmærket og har ingen børn.

Kai Emil Larsen kom i handelslære i Frøbjerg brugsforening, hvor han blev udlært. Efter et korrespondancekursus fortsatte Kai rundt omkring på brugsforeninger, i Brenderup, Ertebjerg og i Høruphav på Als. Da militærtjenesten var overstået, ville Kai gerne have et arbejde, han kunne gifte sig på, og det lykkedes ham i ekspeditionen på Gråsten

- andelsslagteri. Den 25. maj i år blev han gift, og 14 dage senere flyttede han og hans kone ind i en ny lejlighed.
- Lise Eg Larsen* er ligesom Sigrid børnehavslærerinde. De fulgtes ad gennem hele uddannelsestiden, og Lise arbejder nu i Aarhus og er nu gift med Hans Kej (eks. 50).
- Poul Henrik Larsen* fandt først sent – efter at han var blevet gift – ud af, at han ville være blikkenslager. Han er nu snart udlært i Glamsbjerg. *Karl Mortensen* er ved landbruget. Han har bortset fra militærtjenestetiden ikke været væk fra dette arbejde. Nu er han kontrolassistent i Skårup.
- Anders Due Møller* tog eksamen i Glamsbjerg og kom derefter i shippinglære i Odense. Derefter var Anders et stykke tid i Hamburg og er nu i Nakskov. Den 1. december tiltræder Anders en stilling i Takoradi på Guldkysten, hvor han regner med at blive et par år. »Lidt forlovet«.
- Inger Nielsen* er i bankfaget. Hun udlærte i Hårby bank og var derefter tre år i Glamsbjerg bank, hvorefter Inger flyttede til København. Hun sidder nu på kassen i Hellerups bankfilial i Jægersborg. »Om jeg er gift? Nej, heldigvis, men jeg har en dejlig motorcykle.«
- Erik Pedersen*. Efter endt læretid i brugstørelsen, ophold på den fynske handelsdagsskole med eksamen 1949. Derefter repræsentant for A. W. Kirkebye, Odense. Nu repræsentant for Odense Hørkram og Dybfrost. Ugift (endnu, men). Adresse: Sadolinsgade 48, Odense.
- Tove Pedersen* har været i huset og i 1952 på Frederiksborg højskole. I 1953 kom Tove til at hedde Mikkelsen, og kort tid derefter overtog Tove og hendes mand Toves hjem, Ll. Lambæksgård, ved Middelfart. De har to børn.
- Jørgen Rasmussen* er ved landbruget. Han har været i forskellige pladser, på Korinth landbrugsskole og et halvt år i Norge. Nu er Jørgen hjemme.
- Karen Margrethe Rasmussen* har også været på Frederiksborg højskole og tog derfra til Rudkøbing sygehus, hvor hun var hele elevtiden. Nu er Karen Margrethe sygeplejerske på amtsygehuset i Odense efter et halvt års arbejde på Vordingborg sindssygehospital. Ugift.
- Nils Risbjergs* mor skriver, at Nils for øjeblikket befinder sig på New Zealand. »Flinke, venlige og dygtige mennesker, som man skal gå langt for at finde magen til« har Nils skrevet hjem. Nils er på en 500 tdr. stor gård nord for Wellington. Nils var på landbrugsskole ved Lyngby, han var en tur i England, og han var soldat, inden han drog ud. Nu vil han blive ude i to år, derefter sejle til Kapstaden og derfra sammen med en kammerat køre i jeep gennem Afrika, Det mellemste Østen, Grækenland og hjem.

Peter Skræp har været på husmandsskole i Odense. Nu er han hjemme på sine forældres ejendom.

Johannes Stenderup tog eksamen i Glamsbjerg, var dernæst ansat i 5 år hos landinspektøren i Hårby. Så kaldte militæret (telegraftropperne).

Nu er Johannes ansat i Toftlund ved Det sønderjyske Matrikelvæsen.

Åse Tellerup er barneplejerske i Vanløse. Hun har været i huset herhjemme og i England som nurse. Nu har hun »32 dejlige børn i alderen 1½–3 år at passe«. Adresse: »Børnegården«, Vanløse, Thyborøn allé 55.

Eksamensholdet 1948.

Katrine Andersen, gift Pedersen, bor i Bellinge nu. »Tinka« skriver, at hun har fået en huslig uddannelse, før hun i 1951 blev gift med Alfred Pedersen, som er gartner i Bellinge. De bor i den villa, som vi alle beundrer, når vi kører der forbi. De har en dreng og en pige.

Fra *Kathe Clausen* er der indløbet meddelelse om, at hun, der er lærerinde, for et par år siden giftede sig og nu hedder Nissen. Hun og hendes mand bor i Bylderup, hvor de har mandens fødegård, medens Kathe – indtil marts – er lærerinde ved skolen. »Vi har en lille pige på to år, og lillebror er på vej«.

Karl Klaus Hestholm, se elevskriftet for 1955.

Hans Henrik Højberg er købmand. Han blev udlært i Nårup, men har nu i flere år været i Brobyværk.

Aksel Ejvind Madsen er noget så uhyggeligt som pantefoged – dog i København. Derovre har han været i alle ti år, men først for et par år siden – efter seks års aftenskolestudium – var han oppe til eksamen. Aksel er glad for København og for sit arbejde. Han er ugift. Desuden skriver Aksel, at han er ked af, at han helt har mistet forbindelsen med sine kammerater fra Glamsbjerg. Adresse: Cypres allé 39¹. Kastrup.

Bent Kjerulf Madsen om til Aarup, i banken, og der har han været siden kun afbrudt af soldatertiden. Bent er gift, og familien er blevet forøget med en lille pige, som nu er 2½ år. Iøvrigt vil Bent gerne videre. H. D.s første del er overstået, og om 1½ år forhåbentlig også anden del.

Gerda Mikkelsen, nu Gerda Rasmussen, bor i Langsted pr. Verninge. Gerdas mand er mekaniker. Efter eksamen i Glamsbjerg og studentereksamen fra Sct. Knuds gymnasium i Odense kom Gerda på telegrafstationen og var der i 3½ år, indtil hun blev gift. Hun har en søn, som er 2 år.

Lars Rasmussen Nørgård, se elevskriftet for 1955.

Jørgen Engholm Pedersen, se elevskriftet for 1955. Hertil kan føjes, at Jørgen nu er lærer på Frederiksberg.

Hans Brodal Rasmussen. Brodal har taget studentereksamen i Rungsted, været soldat og taget handelseksamen (H. A.) i København. Desuden har han været på studieophold i Frankrig og været ansat i Magasin du Nord i København. Men fremtiden tegner sig også spændende. Brodal har fået plads i et stort svensk verdensfirma. Først gælder det en kortere uddannelse i Stockholm, derefter skal han lidt rundt at kigge på verden – set fra »Sweda«s filialer. Han er i gang fra den 11. november.

Poul Hansen Rose er snart en lærd mand. Til næste år er han forhåbentlig cand. mag. i fysik og matematik. Han bor på Nordisk kollegium, Strandboulevarden 32^A, København Ø.

Inge Ruegård og *Anders Andersen* har været gift siden 1954. Inge var først et par år som laborant på Sønderøys fabrikker, derefter på husholdningsskole og i 3½ år vikar i Brahetrolleborg. Efter at være blevet gift flyttede Inge og Anders, der er lærer, til Rudkøbing. Derfra flyttede de til en helt ny skole i Stærmose ved Tommerup, hvor Anders blev førstelærer. Familien er blevet fordoblet siden 1954: Niels 2½ år, og Anne, 2 mdr. Inge skriver, at alle fire har det overmåde godt – blot savner de en bil til at stikke lidt rundt i.

Poul Jørgensen.

Fra november til november

Kære gamle elever! Igen er et år gået til ende, og det er tiden at få årbogen skrevet og sendt af sted. Jeg skal så prøve at fortælle lidt fra skolelivet i det forløbne år. Den 4. november holdt vi efterskolens åbningsmøde; der var igen fuldt hus, og det var som sædvanlig en dag, vi havde set hen til med forventning og glæde. Hvem kan andet end glæde sig over at se sådan en flok friske unge, der jo også møder skolen med deres forventninger. Ved den lejlighed indviede vi også vor nyistandsatte gymnastiksal. Den er virkelig blevet smuk med nyt gulv, isoleret og malet i dejlige friske farver. Min mand talte til de unge om deres problemer og om den håndsækning, efterskolen gerne skulle være for dem. Og så sagde mor og far farvel og drog af sted, og tilbage stod Peter eller Hanne – lidt beklemte måske – for måske var det første gang, de skulle rigtig hjemmefra.

De første dage går med at finde sig til rette på skolen. Der er meget nyt at finde ud af, mange nye ting at tage standpunkt til. Der er prøver i dansk og regning, der skal overstås, bøger, der skal købes, og håndarbejder, der skal sættes i gang, og mange andre ting, der skal ordnes, iden man falder ind i de daglige folder.

Men inden længe har man fundet sin plads i skolen, og når arbejdet i skolestue, gymnastik- og sløjdsal er kommet i rolig gænge, begynder man at spekulere på de traditionelle fester. I fjor var det »Unionen«, der lagde for. Hurtigtegneren Lage-Jacobsen tegnede og fortalte H. C. Andersen-eventyr. Det var både morsomt og blændende dygtigt gjort. Bistået af koncertsangerinde fru Henny Holm spillede han en lille enakter, og der var stort bifald. Til sidst var der dans til grammofon til kl. 23.

Kort efter havde realeleverne teatertur til Odense, hvor de så »Eramus Montanus«.

Den næste begivenhed var »realerne«s fest for »efterskolerne«. Allerede i god tid var man på kontoret for at indhente tilladelse. Prøverne tager deres begyndelse, og da vi en aften først i december overværer resultaterne af anstrengelserne, morer vi os alle over de mange pudsige optrin.

Den 29. november havde gymnastikforeningen sin generalforsamling her på skolen. Også dér sluttedes der med dans.

I denne måned uddeltes også sparekassedirektør Clausens mindelegat. De heldige var denne gang: Flemming Andersen, Karen Milling og Carl-Ove Markvardsen fra 1. real.

Og så begyndte forberedelserne til skolens julemøde. Der blev hentet gran i skoven til at binde adventskranse af. Hos gode venner fik vi halm til julebukke, og i flere aftener havde vi travlt med at få disse ting lavet. Et par af de mest fingernemme drenge blev sat til at sætte nåle i lys; det er et arbejde, der kræver megen akkuratease, men da aftenen oprandt, var det også nogle smukt pyntede borde, der bød vore gæster velkomne. Vi havde et dejligt julemøde med en fyldt sal. Koncertsanger Hans Frederiksen, Odense, sang meget smukt for os, akkompagneret af Helmuth Madsen. Først julesange og romanser, senere mere moderne ting. Det faldt i god jord både hos ældre og unge, og man lagde ikke skjul på sin begejstring. Senere på aftenen talte min mand, hr. Lindtner læste digte på norsk, og hr. Kongstad læste en julefortælling. Det var en svært hyggelig aften, og det blev sent, inden vi sluttede.

Den sidste søndag inden jul havde vi »julestue« for eleverne. Om eftermiddagen for de unge fra efterskolen og om aftenen for realeleverne.

Sådan står tiden før jul i festerres tegn, hele tiden og alle vegne foregår der noget, der har med jul at gøre. Til de voksne elevs julefest den 20. december havde lærer Uhrenholdt været instruktør ved en lille komedie: »De drikkende sten«. Da den var spillet, var der kaffebord og bal. Dagen efter blev der givet juleferie. Den samme forventningsfulde stemning som altid op

»De drikkende Sten«.

mod jul, griber skolen. Overalt dufter det af gran og lys, og fra alle klasser lyder der julesang. Det er virkelig umagen værd at gå en tur rundt i klasserne og se, hvor smukt og fantasifuldt børn og unge kan lave julestuer.

»De drikkende Sten«.

Hr. og fru Kongstad.

Men inden vi skulle holde jul med vore børn, havde min mand og jeg en stor oplevelse, som I lige skal have med. Vi var inviteret til bryllup i Amsterdam. Hr Kongstad skulle holde bryllup med frk. Anneke Janse, som han havde lært at kende i sin sommerferie samme år. Brylluppet skulle være den 22. december, og om formiddagen den 21. kørte Nils Olav os til Odense, hvor vi gik ombord i hollandskspresen, og vi nåede Amsterdam om aftenen med to timers forsinkelse. Trods det sene tidspunkt stod det vordende brudepar og tog imod os ved toget. I flyvende fart gik det i bil langs Amsterdams kanaler til brudens hjem, hvor brylluppet skulle stå. Et rigtig gammelt, hollandsk hus var det, med smalle gange og mange trapper. Vi blev modtaget med hollandsk gæstfrihed, røde og hvide nelliker og te og sandwich ved kaminen.

Vi havde den ære næste morgen at drikke morgenkaffe med

brudgommen. Han var lidt beklemt, men jeg må sige, at vi havde ære af vor landsmand på bryllupsdagen. Der er mange indviklede og smukke ceremonier, et hollandsk brudepar skal igennem. Først i hjemmet med familien: fotografering, bryllupskagen skal skæres for m. m. Dernæst på rådhuset, hvor marskaller med stave og klædt i fine dragter og trekantede hatte fører brudefølget på plads. Det var meget smukt og højtideligt i kirken, og vi sad og blev endnu mere glade for de to mennesker, der skulle bosætte sig i Danmark og være ved vores skole.

Trods de mange og lange ceremonier blev der alligevel tid til en køretur med brudefølget gennem den smukke, hollandske hovedstad. Vejret var vidunderligt, det var strålende sol, og alle vegne hilste og vinkede folk til bilkortegen. Så var der reception og en meget festlig middag på hotellet. Næste morgen kl. 7 sad vi igen i hollandsekspressen og kørte nord på. Vi var lidt trætte, men enige om, at det bryllup ville være en oplevelse, vi aldrig glemte.

En aften først i det nye år hentede min mand og jeg så de nygifte ved hollandsekspressen i Odense. Da vi kom hjem i deres hjem, var der blomster og gaver, og pludselig lød der sang uden for vinduerne. Det var den samlede lærerstab, der i sne, slud og bælgmørke bød velkommen med: »Det er så yndigt at følges ad«.

Lørdag den 5. januar havde børneskolens yngste klasser juletræ, og den 14. havde O. A. G.s 5. hovedkreds sin generalforsamling her som sædvanlig under vældig tilslutning. Fabrikant H. C. Jensen afgik som formand efter mere end 25 års virke, og i stedet blev førstelærer Voigt Hansen, Tommerup, valgt. Aftenen sluttede med folkedans.

Et stykke hen i januar begyndte influenza og fåresyge at hærgne på skolen. Sygehus og ambulance slap vi heller ikke for i denne måned. Ikke mindre end tre elever måtte på sygehuset i huj og hast. Først Knud Jacobsen med blindtarmsbetændelse, dernæst Jørgen-Ole med blyforgiftning og til sidst Mads Uhrenholdt efter et fald i gymnastiksalen. Det var temmelig dramatisk i starten, men alt vendte sig da heldigvis til det bedste.

Den 23. januar talte konsulent Tage Albertsen om ungdommens økonomiske fremtid, og to aftener i februar og marts var der erhvervsvejledning.

Den 2. februar inviterede Elisabeth til fest, der var 80 deltagere, og det så ud til, at de morede sig godt.

En søndag aften havde vi besøg af hr. og fru Nymann Andersen. De fortalte om en campingtur til Normandiet, og det blev gjort så levende og interessant, at vi alle fik lyst til at tage sådan en tur. Det var en af »Unionen«s gode aftener.

Den 23. februar kom så efterskolens fest for »realerne«. Mange var i ilden, og meget skulle man igennem, inden dansen kunne begynde. Lærer Rasmussen havde bistået efterskolen og navnlig instrueret et optrin med giraffen Alfred. En af de optrædende husker vi også særlig godt, nemlig Arne Jacobsen, da han optrådte som Holger Fællessanger.

En dag i marts fik vi besøg af forstander Jens Marinus Jensen. Han samlede alle fra de øverste klasser i salen og fortalte om Fridtjof Nansen. Det er dejligt at træffe mennesker, der kan fortælle. Forstander Jens Marinus Jensen gør det meget dygtigt og samtidigt dejligt uhøjtideligt. Det kan nok være, der blev lyttet, og tiden fløj.

Den 9. marts holdt de ældste klasser i børneskolen deres årlige skolefest. Syvende klasse havde med lærer Worms hjælp indstuderet »I Dynekilen«. Hele klassen var i ilden og kom fint og sikkert gennem opgaverne. Der var stort bifald fra en fyldt sal med forældre og kammerater. Bagefter var der uddeling af lagkage og sodavand til børnene og kaffebord til de voksne. Så dansedes der. Også ved denne lejlighed optrådte giraffen Alfred.

Og så er vi nået til den tid, hvor efterskolen skal begynde at sige farvel. Har der været en travl tid i vinter, er det intet imod den travlhed, der nu opstår. Der er mange ting, der skal være færdige inden afrejsen. På afslutningsdagen er det morsomt at gå rundt og se på det synlige resultat af årets arbejde. Der er nedlagt mange timers slid både af elever og lærere i alle disse skriftlige arbejder, håndarbejde, sløjdarbejde og i gymnastikken. Der var også mannequinopvisning i vestibulen af alle de fine

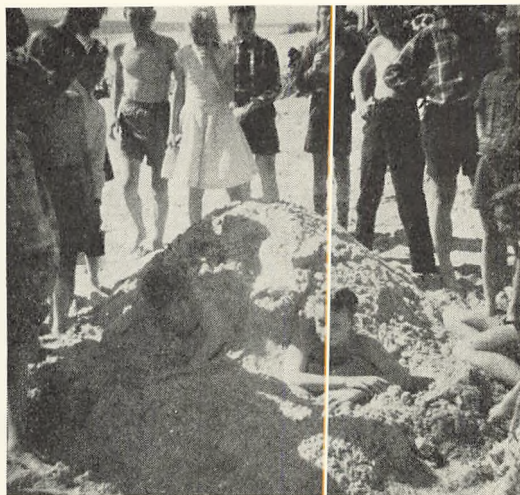
»Tordenskjold i Dynekilen«.

kjoler. I løbet af aftenen blev der taget afsked. Der var for det første syvende klasses elever, der nu skulle forlade børneskolen. Det gik først rigtigt op for dem nu; selv om de fortsætter i efterskole eller realklasse, bliver det ikke som før. For efterskoleelevernes vedkommende kom afskeden knap så meget bag på dem. De har forberedt sig længe, men alligevel var det slemt at få sagt farvel til skolen og kammeraterne, og der vil nok gå et par dage, inden de helt bliver sig selv igen.

Allerede i løbet af de første dage rykkede nye elever ind på skolen. Der blev nye ansigter og nye problemer, men bag det alt sammen lyser mindet om mange glade og lykkelige timer med vinterens efterskole.

I børneskolens første klasse er også kommet en ny flok. De finder sig hurtigt til rette og tager skolen i besiddelse med en selvfølgelighed, der forbløffer os hver gang. Der kunne fortælles mange morsomme historier om dem.

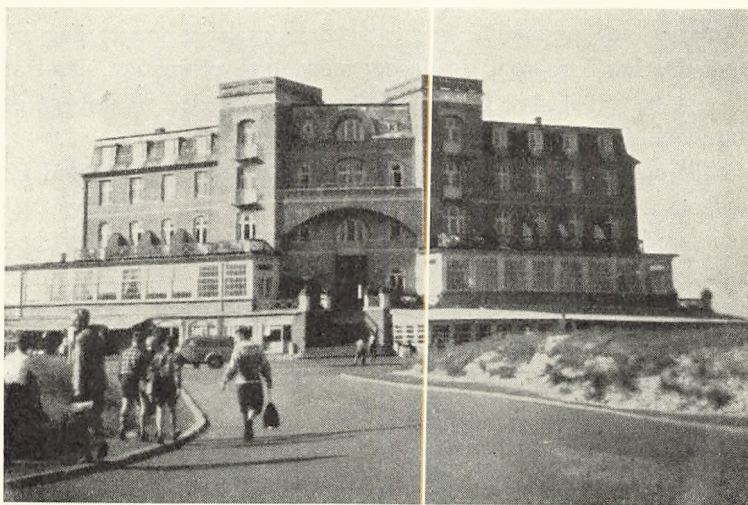
Søndag den 5. maj var fru Juul på Frøbjerg til børnegymnastikstævne med 48 piger. De lavede fin gymnastik og blev desværre godt forkølede, det var meget koldt, og det både sneede,

Skoleudflugt til Fanø 1957.

haglede, regnede og tordnede. Frk. Espensen og Else Christensen var der også med deres søde folkedansere.

De ældste børneklasser havde en fin udflugt til Fanø; en del forældre tog med, og endnu flere var mødt op på stationen om

Skoleudflugt til Fanø 1957.

morgenen for at vinke farvel. Vejret var strålende, og Fanø er jo dejlig. Det var en meget vellykket tur.

Den 21. juni var det de yngste klassers tur. Vi kørte i rute- og privatbiler til Båring strand, og der deltog næsten alle forældrene. Også denne gang var vi heldige med vejret.

Det lyder næsten, som om det hele mest drejer sig om udflugter, fester og fornøjelser. Det er nu ikke tilfældet, og det ved alle I gamle elever så godt som nogen. Arbejdet står som nr. 1 på skolens program. I april har vi årsprøver, og i maj og juni går det løs med eksamen i realklasserne. Det er en travl og bevæget tid, og de, der er impliceret her, har i hvert fald ingen tid til udflugter.

Eksamen sluttede den 29. juni, og alle bestod. Om aftenen samledes elever, forældre og lærere til en festlighed, hvor der blev overrakt eksamensbeviser. Det er altid en dejlig aften, hvor stemningen er høj – og lettet. Der var taler og tak til alle sider, der var endogså nogen, der havde gjort sig fortjent til præmier.

Dagen efter begyndte elevmødet. Da vi efter flaghejsning i haven samledes til gudstjeneste, var kirken næsten fyldt, og i løbet af dagen kom mange flere til. En del 10-års jubilarer var kommet fra både kursus og efterskole.

Programmet om eftermiddagen var henlagt til vor fine nye sportsplads. Det var dog ikke sport, men friluftskomedie, der skulle foregå. I et hjørne af pladsen var der opført en scene, og bag den havde lærer Jacobsen og lærer Kongstad bygget og malet kulisser til en gammel middelalderborg, med stenstue og hvad der hører til. Det var virkelig fint arbejde, og det dannede en smuk baggrund for den dramatiserede folkevisen: Ebbe Skammelsen, som elever fra realklasserne opførte. De unge amatører havde slidt bravt i det og klarede opgaverne smukt. Særlig husker vi forsangeren, Solveig Jørgensen, som sang middelaldervisen om Ebbe Skammelsen. På et rent og smukt dansk fik hun gjort publikum bekendt med, hvad der skulle ske på scenen og fik det til at synge med på omkvædet. Det var bagende hedt, og sveden randt i strømme på begge sider af rampen.

Ebbe Skammelsen.

Senere på dagen holdt min mand foredrag om Anne Franks dagbog, og der var generalforsamling. Om aftenen havde vi en dejlig koncert. Det var Rigmor Gadborg og Helmuth Madsen, der rigtig tryllede for os. Det var lige et program for ungdom-

Ebbe Skammelsen.

1. klasse 1957.

men. Det var ikke første gang, fru Gadborg sang ved vort elevmøde, og vi håber heller ikke, det bliver sidste. Når fru Gadborg kommer med sin dygtige akkompagnatør, sætter vi os til rette, for nu ved vi, at vi skal have det rart. Efter koncerten gik dansen lystigt med vinduerne åbne ud til den lyse sommernat.

Allerede den 4. juli rejste vi på sommerferie. Vi var i Norge, og det foregik både med skib, flyvemaskine, tog og bil.

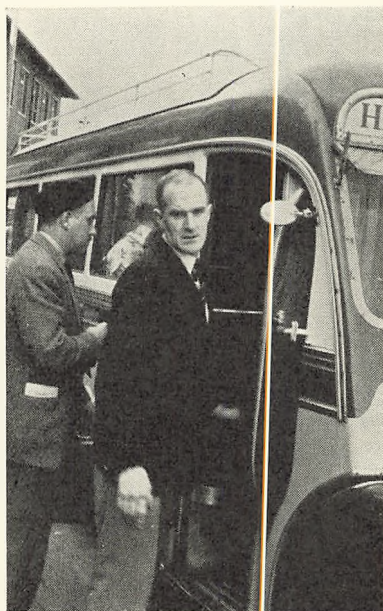
Dernæst var vi en måned i sommerhus ved Strib.

Vi begyndte skolen igen den 15. august. Samtidig begyndte – for første gang i skolens historie – en ny treårig realklasse, og på denne måde har vi nu fire kursusklasser med ialt 106 elever.

Forældredagen måtte vi desværre udsætte. På det tidspunkt, da den skulle have været holdt, var der så mange tilfælde af a-influenza mellem lærere og elever, at den måtte opgives.

Og så må jeg nok til at slutte. Det er heller ikke få begivenheder, jeg har trukket frem for jer. Jeg håber, det vil interessere jer at høre lidt fra jeres gamle skole.

Tak for breve og hilsener i det forløbne år. Lev vel og på gensyn til elevmødet samt mange hilsener fra jeres

Mr. Pulford.

Noter

Som det vil ses flere andre steder i årsskriftet, har elevforeningen skiftet formand. Gunnar Planck gjorde endelig alvor af det, som han i flere år har truet med: at trække sig tilbage. Han gjorde det under protest fra alle sider. I hans sted valgtes lærer Poul A. Jørgensen, Haderslev, og medens den nye formand andet steds i skriftet tager smukt afsked med den gamle med en tak, som vi af hjertet kan slutte os til her på skolen, så må det vist være passende, at der også lyder et velkommen til den nye formand. Det ske da hermed! Jeg er overbevist om, at han vil gå ind til arbejdet med samme grundfæstede ansvarsbevidsthed, som Planck gjorde det, og det lover godt for elevforeningens fremtid. Det er jo formanden, der trækker det store læs, anderledes kan det ikke

være. Men jeg tror, Poul Jørgensen kan magte opgaven og ønsker ham lykke og held til at løse den.

Som i de foregående år kan vi også denne gang melde om et lærerskifte. Hr. og fru Klottrup rykkede til april deres teltpæle op for at drage til Hals i det nordligste Jylland. Det var en stor forandring på skolen; jeg tror, jeg kan sige, at vi alle savner dem. Fru Klottrup hjalp i en årrække mig på kontoret – dog ikke det sidste år, de var her. Vi har hørt, at de befinder sig godt i det nye virke – en artikel i dette skrift fortæller noget om forholdene deroppe.

I deres sted rykkede hr. og fru Jacobsen ind på skolen. De flyttede endda ind i det hus, Klottrups forlod. I seks år havde de været i Westerland på Sild, så de er begge undervisningsvante. Vi synes allerede, at de er faldet fuldstændig til på skolen; fra august har også fru Jacobsen fået timer her, det har været en stor hjælp for os, at hun ville træde til, for med de mange elever her er, kniber det at få fagene klaret. Lærer Jacobsens har to børn, så det opvejer jo i nogen måde, at lærer Klottrups rejste med tre.

Til november ansattes lærer N. B. Thomsen ved skolen, så vi er nu fjorten om arbejdet, og endda er der nok at gøre. Lærer Thomsen er kommet fra København og har i vinter timer på kursus og efterskole.

Igen i sommer var der englænderbesøg i Glamsbjerg. Under ledelse af mr. Pulford kom en snes unge englændere hertil og indkvarteredes rundt om i hjemmene. Lærer Worm havde gjort et stort arbejde, og der var lagt et fint program, der bl. a. omfattede et besøg i København. Mr. Pulford besøgte os i sommerhuset i Strib sammen med lærer Worm; han er et meget fint og tiltalende menneske.

Så må vi også meddele, at lærerinde frk. Karen Nielsen nu er flyttet ind på De Gamles Hjem i Glamsbjerg. Det er stadig ikke alt for godt med helbredet, men nu er frk. Nielsen da igen heroppe i Glamsbjerg, hvor hun virkelig hører hjemme.

Efterskolen 1956-57

Aage Kirchhoff Andersen, Koelbjerg, Bred.
Annelise Ellegaard Andersen, Sandager.
Bente Lohmann Andersen, Flemløse.
Ida Vilmann Andersen, Skævinge.
Niels Carl Andersen, Ejby.
Ivan Bech, Nellemose
Astrid Bild, Horne.
Jens Peter Bjerrum, Flemløse.
Poul Henning Christensen, Ebberup.
Svend Aage Christensen, Skydebjerg.
Marg. Westerboe Christiansen, Brobyværk.
Arne Clausen, Sandager.
Gunnar Dideriksen, Nellemose.
Jørgen Dreisler, Ebberup.
Jette Ebbesen, Ebberup.
John Ebbesen, Ebberup.
Benny Eskebjerg, Nygård, Flemløse.
Kirsten Fischer, Agersø.
Aage Lindahl Hansen, Kølstrup.
Anne-Lise Hansen, Vedtofte.
Eva Ellegaard Hansen, Holevad.
Hans Erik Hansen, Dreslette.
Hans Henrik Hanser, Flemløse.
Jytte Hansen, Glamsbjerg.
Niels Holger Hansen, Mesinge.
Poul Kristian Hansen, Ølsted.
Grethe Klinggaard Larsen, Ejlskov.
Arne Vagn Jacobsen, Glamsdalen.
Anne Marie Jensen, Stærmose.
Ejner Jeppesen, Haarby.
Anna Marie Jørgensen, Sandager.
Erna Irene Jørgensen, Aa.

Glauksbjerg Efterskole 1956. 57.

Hans Rud Jørgensen, Køng.
Poul Erik Jørgensen, Snave.
Gertrud Kappendrup, Padesølund.
Peter Kirkemoe, Odense.
Karen Kirketoft, Tømmerup.
Anny Knudsen, Hornø.
Alfred Larsen, Møllen oselund.
Ellen Larsen, Aarø.
Poul Christian Larsen Frøbjerg.
Else Magnusson, Bredstrup.
Henning Eli Mogensen, Drigstrup.
Ally Moltrup, Glamsbjerg.
Erling Mortensen, Brylle.
Gudrun Ladegaard Mortensen, Kongsted.
Eric Tubæk Nielsen, Lumby.
Jørgen Ole Olsen, Skydebjerg.
Aase Pedersen, Kølstrup.
Helge Pedersen, Holnstrup.
Kjeld Pedersen, Odense.
Solvejg Pedersen, Sølløsted.
Niels Bonde Radza, Iibberup.
Christian Egon Rasmussen, Holmstrup.
Tove Ida Rasmussen, Stubberup.
Ove Schmidt, Glamsbjerg.
Anders Skytte, Højrup.
Niels Svanholm, Sandlager.
Hanne Kættly Sørensen, Grindmose.
Leif Wichmann Sørensen, Nyborg.
Ove Lyhr Sørensen, Ølsted.
Edvard Tukjær, Naarup.

Eksamensholdet 1957.

Eksamensholdet 1957

Else Marie Andersen, Prisak, Nymark.
 Hans Nylandsted Andersen, Naarup.
 Peter Brodersen, Ellum, Løgumkloster.
 Bent Christensen, Egelund, Holte.
 Ingrid Frandsen, Landsgrav.
 Henning Frickmann, Glamsbjerg.
 Inger Hansen, Hornsyld.
 Karen Marie Hansen, Saltofte.
 Leo Hansen, Oure.
 Inger Hillbrandt, Gummerup Linie.
 Børge Jacobsen, Søgård, Kliplev.
 Frede Birch Jensen, Ørsted.
 Else Johansen, Sønderby.

Kirsten Kristiansen, Vøjstrup.
Erik Mikkelsen, Dærup.
Ejner Pedersen, Køng.
Flemming Petersen, Fejø.
Ellen Tukjær, Naarup.
Bent Erik Vester, Glarøbjerg.

*Vi ønsker gamle og nuværende elever en god jul
og et godt nytår.*

*Marie Espensen. Per og Kirsten Juul. Marie Bolet.
Johan og Anneke Kongstad. Julie og Rasmus Larsen.
Norman Lindtner. Holger Berg Olsen. Andreas Worm.
Bente og Poul Uhrenholdt Petersen. Elon Rasmussen.
M. og E. Jacobsen. Kathrine Rasmussen. Anna Skriver.
Karen Nielsen. N. B. Thomsen. Marie og Gunnar Olsen.*

Bestyrelsen for elevforeningen

Lærer *Poul A. Jørgensen*, Sydhavnsvej 16, Haderslev (formd.).

Kursuselev *Sv. Aage Hansen*, Stolbergsvej 7, Odense.

Lærer *Holger Berg Olsen*, p. t. soldat i Aarhus.

Landmand *Jørgen Larsen*, »Næsgaard«, Sandager, Assens.

Lærer *P. Uhrenholdt Petersen*, Glamsbjerg.

☆

Husk ELEVMØDET søndag den 29. juni.

(Bemærk datoen).

Elevmødet bekendtgøres normalt: ikke på anden måde.

Foreløbigt program:

Søndag den 29. juni.

kl. 9.30: Flaghejsning.

kl. 10.00: Ungdomsgudstjeneste.

kl. 14.30: Friluftsskuespil, foredrag,
generalforsamling.

kl. 20.00: Underholdning og dans til kl. 1.

For deltagelse i mødet betales 6 kr. For kost betales særskilt.
Ønsker man at overnatte på skolen, må sovepose eller tæpper medbringes.

Regnskab

13. november 1956 til 15. november 1957.

	<i>Indtægt</i>	<i>Udgift</i>
Overført fra forrige år	1 370 60	
Kontingent	1 728 00	
Indvundne renter	27 04	
Porto og portogodtgørelse	374 00	479 00
Årsskrift		2 243 81
Bonus	152 46	
Elevmødet	881 00	904 00
Forskelligt		50 00
Ialt	4 533 10	3 676 81
<hr/>		
Bonus i Andelsbogtrykkeriet		152 46
Girobeholdning		157 60
Bankbeholdning		546 23
Balance	4 533 10	4 533 10

Ovenstående regnskab gennemset. Intet at bemærke.

E. J. Rasmussen. Marie Bolet.

